

SPECIFIČNA VRSTA DOPINGA U SPORTU – KANABIS I PRAVNA REGULACIJA

SPECIFIC TYPE OF DOPING IN SPORTS – CANNABIS AND LEGAL REGULATION

Blanka Mateša, Sara Vukić
Sveučilište u Splitu, Pravni fakultet, Split, Hrvatska

Corresponding author: Blanka Mateša, blanka.matesa@pravst.hr

Cite as: Mateša B, Vukić S. Specifična vrsta dopinga u sportu – kanabis i pravna regulacija.
Croat Sports Med J. 2026; 41(1):114-20.
DOI: 10.69589/hsv.41.1.13

SAŽETAK

Rad analizira pravnu regulaciju kanabisa u sportu s posebnim naglaskom na njegov položaj u antidopinškom sustavu te opravdanost zadržavanja THC-a na Popisu zabranjenih supstanci Svjetske antidopinške agencije (WADA). Cilj rada jest ispitati usklađenost važećih antidopinških pravila sa suvremenim znanstvenim spoznajama, promjenama društvenih stavova i razvojem nacionalnih zakonodavstava.

Istraživanje je provedeno primjenom normativne, komparativnopravne i analitičke metode. Analizirani su međunarodni i nacionalni pravni izvori, uključujući Svjetski antidopinški kodeks, međunarodne konvencije o drogama i relevantne propise. Posebna je pozornost posvećena razvoju WADA-ine regulacije kanabisa i kriterijima za uvrštavanje tvari na Popis zabranjenih supstanci.

Rezultati istraživanja pokazuju da je pravni položaj kanabisa posljednjih desetljeća značajno evoluirao. WADA je 2021. godine THC svrstala u posebnu kategoriju „tvari zlouporabe“ („*Substances of Abuse*“), čime je ublažen režim sankcioniranja sportaša, ali je zabrana njegove uporabe tijekom natjecanja zadržana. Analiza dostupnih znanstvenih spoznaja upućuje na nedostatak uvjerljivih dokaza o izravnom poboljšanju sportskih performansi, dok postojeća regulacija otvara pitanja proporcionalnosti sankcija, zaštite prava na privatnost sportaša kao vrsti prava osobnosti i dosljedne primjene antidopinških kriterija.

Zaključno, rad ukazuje na potrebu preispitivanja postojećeg pravnog pristupa kanabisu u sportu te usklađivanja antidopinških pravila s aktualnim medicinskim, društvenim i zakonodavnim promjenama radi

ABSTRACT

This paper analyzes the legal regulation of cannabis in sport, with particular emphasis on its status within the anti-doping system and the justification for maintaining THC on the World Anti-Doping Agency (WADA) Prohibited List. The aim of the paper is to examine the consistency of current anti-doping rules with contemporary scientific knowledge, changing social attitudes, and the development of national legislation.

The research was conducted using normative, comparative legal, and analytical methods. International and national legal sources were examined, including the World Anti-Doping Code, international drug control conventions, and relevant legislation. Particular attention was devoted to the evolution of WADA's cannabis regulation and the criteria for including substances on the Prohibited List.

The findings indicate that the legal status of cannabis has evolved significantly over recent decades. In 2021, WADA classified THC as a „Substance of Abuse“, thereby mitigating the sanctioning regime applicable to athletes, while maintaining the prohibition of its use in-competition. The analysis of available scientific evidence suggests a lack of convincing proof that cannabis directly enhances athletic performance, whereas the current regulatory framework raises questions regarding the proportionality of sanctions, the protection of athletes' privacy as a *personality right*, and the consistent application of anti-doping criteria.

The paper concludes that the existing legal approach to cannabis in sport should be reconsidered and that anti-doping regulations should be aligned with current medical, social, and legislative developments to ensure greater legal

certainty, legal predictability, and a fairer position for athletes.

Keywords: cannabis, sports law, anti-doping law, Athletes' Right to Privacy as a Personality Right, World Anti-Doping Code.

osiguravanja veće pravne sigurnosti, pravne predvidljivosti i pravednijeg položaja sportaša.

Ključne riječi: kanabis, sportsko pravo, antidoping pravna regulacija, pravo na privatnost sportaša kao vrsta pravo osobnosti, Svjetski antidopinški kodeks

UVOD

Doping predstavlja jedno od najvažnijih regulatornih pitanja suvremenog sporta. Razvoj međunarodnog sportskog prava i uspostava jedinstvenog antidopinškog sustava doveli su do stvaranja složenog normativnog okvira čija je svrha zaštita integriteta sportskih natjecanja, zdravlja sportaša i temeljnih vrijednosti sporta. Središnje mjesto u tom sustavu zauzima Svjetska antidopinška agencija (WADA), koja kroz Svjetski antidopinški kodeks (Kodeks) i pripadajuće međunarodne standarde uspostavlja jedinstvena pravila primjenjiva na sportaše diljem svijeta.

Unatoč visokoj razini normativne harmonizacije, pojedina pitanja antidopinškog prava i dalje izazivaju značajne stručne i društvene rasprave. Jedno od najkontroverznijih odnosi se na pravni status kanabisa u sportu. Dok se posljednjih desetljeća na međunarodnoj i nacionalnoj razini bilježi postupna liberalizacija propisa o medicinskoj, a u pojedinim državama i rekreativnoj uporabi kanabisa, antidopinška regulacija zadržala je restriktivan pristup prema njegovoj uporabi tijekom natjecanja. Takav regulatorni model otvara pitanje usklađenosti antidopinških pravila sa suvremenim znanstvenim spoznajama, promjenama društvenih vrijednosti i razvojem nacionalnih zakonodavstava.

Posebnu pravnu relevantnost predmetnoj problematici daje činjenica da je THC (delta-9-tetrahidrokanabinol) i dalje uvršten na Popis zabranjenih supstanci, iako znanstvena istraživanja nisu pružila jednoznačne dokaze o njegovu izravnom učinku na poboljšanje sportskih performansi. Istodobno, WADA je izmjenama Svjetskog antidopinškog kodeksa iz 2021. godine THC svrstala u posebnu kategoriju „tvari zlouporabe“ („*Substance of Abuse*“), čime je implicitno priznala specifičnost njegova položaja u odnosu na klasične dopinške supstance. Navedena promjena otvorila je nova pitanja o pravnoj opravdanosti postojećeg regulatornog pristupa, proporcionalnosti sankcija i granicama legitimnog zadiranja u privatni život sportaša, čime se zadire u sportaševo pravo osobnosti (pravo na privatnost).

Cilj je ovoga rada analizirati pravni položaj kanabisa u antidopinškom sustavu te ocijeniti opravdanost njegove zabrane kroz prizmu kriterija propisanih Svjetskim antidopinškim kodeksom. U radu će se razmotriti razvoj međunarodne i nacionalne pravne regulacije kanabisa,

evolucija WADA-ina pristupa, relevantna znanstvena saznanja o učincima kanabisa na sportske performanse i zdravlje sportaša te praksa profesionalnih sportskih liga koje su usvojile drukčije regulatorne modele. Na temelju provedene analize nastojat će se utvrditi odgovara li postojeći antidopinški režim suvremenim pravnim, društvenim i medicinskim okolnostima te postoji li potreba za njegovim daljnjim normativnim preispitivanjem.

DEFINIRANJE POJMOVA

a) Kanabis

Biljka kanabisa sadrži više od 480 različitih spojeva, uključujući preko 100 kanabinoida, od kojih su najpoznatiji delta-9-tetrahidrokanabinol (THC) i kanabidiol (CBD)⁶. Industrijski kanabis (konoplja) i ljekoviti kanabis (marihuana) genetski su različiti oblici biljke *Cannabis sativa L.*, a glavna razlika između njih je sadržaj psihoaktivnih spojeva¹³.

Kanabinoidi su danas jedni od najraširenijih ilegalnih psihoaktivnih tvari³. Mogu se podijeliti s obzirom na njihov nastanak i strukturu te se tako razlikuju endokanabinoidi, fitokanabinoidi i sintetski kanabinoidi. Fitokanabinoid, koji je ujedno i najistraženiji kanabinoid, je delta-9-tetrahidrokanabinol (THC). THC je odgovoran za način na koji mozak i tijelo reagiraju na kanabis, uključujući izazivanje opojnosti i intoksikacije¹⁰.

Povijest korištenja kanabisa seže još u vrijeme prije Krista. Najprije se dugo vremena koristio samo u medicinske svrhe, a zatim su se 60-ih godina pojavili rekreativni korisnici marihuane¹⁴. U Republici Hrvatskoj kanabis (marihuana ili hašiš) je najčešće korištena droga, kojeg je barem jednom u životu konzumiralo 22,9 % ispitanika²⁰.

b) Doping

Dopingom se prvobitno smatralo svako uvjetno poboljšanje učinka na natjecanju posredstvom stimulativnih i narkotičkih sredstava². Naknadno se u definiciju uvodi i korištenje, uzimanje te davanje ljudskom organizmu stranih supstancija ili većih količina supstancija koje organizam normalno sadržava s ciljem da se na umjetan način uvećaju natjecateljske sposobnosti sportaša¹². Međutim, zbog kompleksnosti sustava koji se razvio pri otkrivanju

dopinga i radnji koje pridonose postojanju dopinga u sportu, WADA-ina definicija dopinga danas je znatno šira.

Temeljni dio Kodeksa sadrži Popis zabranjenih sredstava (dalje Popis)²³ koji navodi supstance i metode koje su zabranjene u sportu. Ažurira se barem jednom godišnje, a posljednja verzija je stupila na snagu 1. siječnja 2026. godine.

PRAVNI OKVIR

Međunarodnopravna regulacija uporabe kanabisa razvijala se u okviru univerzalnog sustava kontrole uporabe opojnih droga uspostavljenog pod okriljem Ujedinjenih naroda. Temelj suvremenoga međunarodnog režima čine Jedinstvena konvencija o opojnim drogama iz 1961. godine, Konvencija o psihotropnim tvarima iz 1971. godine te Konvencija Ujedinjenih naroda protiv nedozvoljenog prometa opojnih droga i psihotropnih tvari iz 1988. godine¹. Navedeni međunarodni ugovori predstavljaju normativnu osnovu globalne politike suzbijanja zlouporabe droga te državama strankama nameću obvezu uspostave odgovarajućih zakonodavnih i institucionalnih mehanizama kontrole proizvodnje, prometa i uporabe opojnih droga⁴.

Dugi niz godina kanabis je zauzimao posebno restriktivan položaj unutar međunarodnog sustava kontrole droga. U okviru Jedinstvene konvencije o opojnim drogama bio je svrstan među tvari za koje se smatralo da imaju visok potencijal zlouporabe i ograničenu ili nikakvu terapijsku vrijednost²². Međutim, razvoj medicinskih i farmakoloških istraživanja postupno je doveo u pitanje opravdanost takve klasifikacije. Slijedom preporuke Svjetske zdravstvene organizacije²⁶, Komisija Ujedinjenih naroda za opojne droge 2020. godine odlučila je ukloniti kanabis i smolu kanabisa iz Priloga IV Jedinstvene konvencije, zadržavajući ih pritom u sustavu međunarodnog nadzora²². Navedena odluka predstavlja važan regulatorni zaokret jer odražava prihvaćanje stajališta da određeni pripravci kanabisa mogu imati medicinsku vrijednost te potvrđuje potrebu kontinuiranog usklađivanja pravnih normi sa znanstvenim spoznajama.

Istodobno, na nacionalnoj razini posljednjih desetljeća dolazi do postupne transformacije pristupa regulaciji kanabisa. Premda međunarodne konvencije i dalje čine obvezujući okvir za države stranke, različita tumačenja njihovih odredbi rezultirala su razvojem različitih regulatornih modela - od dekriminalizacije posjedovanja za osobnu uporabu, preko legalizacije uporabe u medicinske svrhe, do potpune legalizacije rekreativne uporabe u pojedinim jurisdikcijama. Time je stvoren svojevrsni normativni pluralizam koji dovodi u pitanje tradicionalno poimanje kanabisa kao supstance koju je opravdano podvrgnuti isključivo represivnim mjerama⁴.

Razmjeri uporabe kanabisa dodatno potvrđuju njegovu pravnu i društvenu relevantnost. Prema Europskom izvješću o drogama za 2025. godinu, procjenjuje se da oko 1,5% odraslih u Europskoj uniji (4,3 milijuna ljudi) svakodnevno

ili gotovo svakodnevno konzumira kanabis, a te osobe najvjerojatnije će iskusiti probleme povezane s uporabom ove droge⁷. Navedeni podaci ukazuju na činjenicu da upravo kanabis predstavlja središnji predmet suvremenih rasprava o granicama opravdanosti državne intervencije u području osobne autonomije pojedinca.

Hrvatski zakonodavac također je slijedio trend ublažavanja represivnog pristupa prema konzumentima droga. Izmjenama Kaznenog zakona koje su stupile na snagu 1. siječnja 2013. godine posjedovanje droge za vlastite potrebe prestalo je predstavljati kazneno djelo te je premješteno u sferu prekršajnog prava⁹. Takvo normativno rješenje temelji se na načelu razmjernosti te odražava nastojanje zakonodavca da razlikuje društveno opasnija ponašanja povezana s proizvodnjom i prometom droga od ponašanja koja prvenstveno predstavljaju rizik za samog konzumenta. Istodobno, izbjegavanjem upisa u kaznenu evidenciju smanjuju se negativne posljedice kaznenopravne stigmatizacije te se olakšava društvena reintegracija pojedinca.

REGULACIJA UPORABE KANABISA U SPORTU

Kanabis se našao na prvom objavljenom Popisu zabranjenih supstanci iz 2004. godine te je svrstan u kategoriju supstanci koje su zabranjene za vrijeme natjecanja. Međutim, status kanabisa do današnjeg je dana ostao goruća tema. Mišljenja oko toga treba li kanabis biti zabranjena supstanca su podijeljena. Kao kritičare WADA-inog stajališta o zabrani kanabisa vrijedi istaknuti Nizozemce¹⁵, koji su već 2010. godine objavili zajednički komentar o nacrtu Popisa zabranjenih supstanci za 2011 godinu. Iako se slažu da kanabisu nije mjesto u sportu, smatraju da njegova regulacija ne može biti predmet antidopinških pravila. Prema njima, kanabis ima negativan utjecaj na većinu kognitivnih i motoričkih funkcija što znači da negativno utječe na skoro sve sportske sposobnosti. Što se tiče lošeg primjera koji sportaši pružaju drugima, konzumaciju kanabisa uspoređuju s brзом vožnjom, pranjem novca ili bilo kojim drugim društveno neprihvatljivim ponašanjem koje nije (a ne bi ni trebalo biti) predmet antidopinških pravila i sankcija. Zaključno, smatraju da je prisustvo kanabinoida na Popisu zabranjenih supstanci temeljna mana koja ima negativan utjecaj na vjerodostojnost svih drugih supstanci i metoda koje se nalaze na Popisu te potencijalna rješenja vide u povećanju praga ili promjenama sankcija za prvo kršenje pravila o kanabisu (u to vrijeme je prag za THC pozitivan test bio 15 ng/ml, te je kazna bila jednaka kao i za kršenje ostalih doping pravila)¹⁵.

2021. godine na snagu je stupio novi Kodeks u kojem je definirana nova skupina supstanci; „Tvari zlouporabe“⁴. Prema čl. 4.2.3. tvari zlouporabe su supstance koje su na Popisu zabranjenih supstanci specifično označene kao takve zato što su često predmet zlouporabe u društvu izvan sportskog konteksta²³. Izuzimanjem tvari zlouporabe

kao posebne vrste zabranjenih supstanci omogućilo je specificiranje sankcija za njihovo korištenje. THC je označen kao tvar zlouporabe (uz kokain, heroin i *ecstasy*). Uvođenjem odredbi o tvarima zlouporabe značajno je smanjena sankcija s potencijalne dvije (ili čak četiri) godine suspenzije na tri mjeseca (ili potencijalno jedan mjesec)²⁴. Međutim, nova regulacija nije utjecala na primjenu čl. 9. Kodeksa prema kojem se sportašu nakon pozitivnog doping testa automatski poništavaju svi rezultati postignuti u konkretnom natjecanju, što dovodi do posljedica kao što je oduzimanje medalja, bodova i nagrada²³.

I danas se kanabis nalazi na Popisu zabranjenih supstanci pod kategorijom „Tvari zlouporabe“ koje je zabranjeno koristiti za vrijeme natjecanja, uz iznimku CBD-a koji je dozvoljeno koristiti²⁴.

Da bi supstanca ili metoda bila uvrštena na Popis, mora ispunjavati barem dva od sljedećih kriterija:

- a) tvar ili metoda, pojedinačno ili u kombinaciji s drugim tvarima ili metodama, ima potencijal poboljšati ili da poboljšava sportsku izvedbu;
- b) medicinski ili drugi znanstveni dokaz, farmakološki učinak ili iskustvo da korištenje tvari ili metode predstavlja stvaran ili potencijalni rizik za zdravlje sportaša;
- c) odluka WADA-e da se korištenjem tvari ili metode krši duh sporta kako je opisano u uvodu Kodeksa²³.

Primijenimo li navedeno na kanabis, analiza dovodi do sljedećih rezultata:

a) Utjecaj kanabisa na performanse

Iako su istraživanja kanabisa i THC-a općenito pokazala ili neutralne ili štetne učinke na izvedbe vježbi baziranih na snazi ili vježbi aerobnog tipa, ipak nedostaju studije koje su dovoljno kontrolirane i valjane da bi se mogao sa sigurnošću konačno proglasiti ergogenički ili ergolitički potencijal kanabisa na sportaše. Ergogeničke su supstance, tretmani i tehnike koje poboljšavaju fizičke performanse, izdržljivost ili snagu, dok su ergolitički oni koji negativno utječu na fizičke performanse, izdržljivost ili snagu.

Odgovor na pitanje poboljšava li kanabis sportske performanse je vrlo kompleksan. Naime, kanabis može indirektno poboljšati performanse izazivajući euforičan osjećaj kod sportaša, smanjujući anksioznost i povećavajući društvenost sportaša. Također može imati i opuštajući učinak. Ako uzmemo u obzir navedene posljedice, onda bi se moglo zaključiti da kanabis pospješuje performanse u toliko što djeluje pozitivno na psihološki aspekt sportaševe izvedbe koji je izrazito važan. Međutim, konzumacija kanabisa također može izazvati i blagu opijenost, sedativne učinke na ponašanje, sporije reakcije, probleme sa pamćenjem te pospanost. Uz to, THC također uzrokuje određenu težinu, izrazito opuštanje i pretjerani umor udova¹⁸. Sportašu je, pri konzumaciji kanabisa, nemoguće sa sigurnošću predvidjeti koju će reakciju supstanca izazvati u njegovom tijelu te kako će se to odraziti na njegovu izvedbu. Čak i kod konzumacije

sintetičkih THC tableta nije moguće predvidjeti učinke (već samo količinu THC-a)¹⁶.

Navedeći pozitivne i negativne učinke kanabisa, kao i njihovu nepredvidljivost, jasno je zašto ovo pitanje (još uvijek) nema konkretan odgovor. Nadalje, treba istaknuti i problem vezan za provođenje testiranja. Za otkrivanje konzumacije kanabisa koristi se metoda testiranja urina. Proces razgradnje metabolita THC-a iz urina je spor i ovisi o individualnoj fiziologiji. Uslijed toga, jednostavna analiza količine koncentracije THC-a u urinu otkriva vrlo malo informacija o vremenu kada je osoba konzumirala kanabis. Koncentracija THC-a u urinu će ovisiti o: količini posljednje konzumacije supstance, vremenu proteklom između posljednje konzumacije i uzimanja uzorka urina, načinu konzumacije i metabolizmu pojedinca¹⁸. Povremenim korisnicima će biti pozitivan u rasponu od jednog do četiri dana nakon konzumacije. Međutim, učestaliji konzumenti mogu imati pozitivan uzorak čak četiri tjedna nakon konzumacije¹¹. Uspoređujući period aktivnosti supstance i period tragova supstance u urinu vidljiva je neadekvatnost trenutnog načina testiranja. Ako je kanabis konzumiran pušenjem, aktivira se već nakon pola minute, doseže maksimalni učinak nakon 20-30 minuta i ostaje aktivan iduća 2-3 sata. Ako se konzumira oralno (u hrani), konzument će osjetiti učinke nakon 1-2 sata, a moguće je supstanca ostati aktivna idućih 5-12 sati¹⁶. Kada se navedeni faktori uzmu u obzir, vrlo je teško naći poveznicu između prisutnosti THC-a u urinu i učinka THC-a na psihomotorne sposobnosti pojedinca.

b) Utjecaj kanabisa na zdravlje

Drugi kriterij mjerodavan za zabranu korištenja kanabisa u sportu je njegov utjecaj na zdravlje. WADA taj kriteriji vrednuje jednako kao i kriterij poboljšanja performansi. Naravno, to je kriteriji koji se ne procjenjuje samo za vrijeme trajanja natjecanja, već se odnosi na sveukupni utjecaj (iako je za kanabis na snazi „*in-competition*“ zabrana).

Kao i kod utjecaja na performanse, utjecaj na zdravlje može biti negativan, ali i pozitivan. Kao negativni bi se mogli izdvojiti: ubrzani rad srca popraćen niskim tlakom krvi, vrtoglavicom, osjećajem dezorijentiranosti i opijenosti, a ponekad izaziva i psihozu, panične reakcije i paranoju. Dugoročna i učestala konzumacija izaziva smanjenje kognitivnih sposobnosti te štetan utjecaj na pluća, kardiovaskularni sustav, jetru i reproduktivni sustav¹¹. Da bi se dobila cjelovita slika o kanabisu i njegovim učincima na zdravlje, moraju se uzeti u obzir i pozitivni učinci. U zdravstvene svrhe koristi se pri liječenju Alzheimerove bolesti, raka, Crohnove bolesti, epilepsije, glaukome, mentalnih tegoba, poremećaja u prehrani, grčenja mišića, mučnine i boli¹⁹. Što se tiče pozitivnih učinaka koji se vezuju uz sport, potrebno je razmotriti učinak CBD-a koji je privukao pozornost sportaša zbog njegovog blagotvornog učinka na odmor, anksioznost i san. Dosadašnja istraživanja pokazuju moguća protuupalna, neuroprotektivna, analgetska

i anksiolitička svojstva CBD-a koja potencijalno posreduje u oporavku sportaša, međutim potrebno je provesti dodatna istraživanja kako bi se potvrdili navedeni učinci¹⁷.

Prema WADA-inom objašnjenju postoje uvjerljivi dokazi da konzumacija THC-a predstavlja rizik za zdravlje, najviše neurološki, te da ima značajan utjecaj na zdravlje mladih, koji su najzastupljeniji među sportašima. Međutim, postavlja se pitanje koliko je zapravo razmjernan tako restriktivan stav prema kanabisu i njegova štetnost za zdravlje. Iz do sada navedenog proizlazi da je kanabis supstanca koja može imati i pozitivne i negativne učinke na zdravlje, ali je važna činjenica da se negativni učinci javljaju samo kod učestalog i dugoročnog konzumiranja. Za prosječnog korisnika, konzumacija kanabisa predstavlja određeni rizik za zdravlje, ali zasigurno je manje opasna za zdravlje od alkohola, nikotina i nezdrave hrane⁵. Iako sve spomenute supstance imaju određene negativne učinke na zdravlje, samo se kanabis nalazi na Popisu zabranjenih supstanci. Alkohol je bio zabranjen u određenim sportovima, ali se od 2018. godine ne nalazi na Popisu zabranjenih supstanci, a duhan se nikad nije nalazio na Popisu²⁴.

Otvara se pitanje izlazi li WADA izvan svojih granica regulirajući kriterijem zdravlja dio sportaševa života koji nema veze s natjecanjem, već u potpunosti utječe samo na sportaša kao pojedinca, ne vezano za njegov sport i je li riječ o povredi prava na privatnost, kao vrsti prava osobnosti (čl. 19 Zakona o obveznim odnosima, NN 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, 126/21, 114/22, 156/22, 155/23). Sportašima je u cilju da budu što boljeg zdravlja kako bi mogli ostvariti što bolje rezultate, ali u konačnici je njihova odluka koliko će truda i odricanja uložiti kako bi postigli „top-formu“. I pušenjem duhana i pušenjem kanabisa, sportaši štete svom zdravlju na način koji će potencijalno ugroziti njihovu razinu spremnosti, no to je nešto što oni sami svjesno biraju znajući za posljedice i činjenicu da se time potencijalno stavlja u nepovoljniji položaj za izvedbu na najvišoj razini.

c) Kanabis i sportski duh

Posljednji kriterij na temelju kojeg supstanca ili metoda može biti zabranjena je protivnost „sportskom duhu“. WADA sportski duh navodi kao suštinu borbe protiv dopinga te temelj na kojem Kodeks počiva, a kao pet vrijednosti koje su bile od važnosti za prosudbu protivni li se korištenje kanabisa sportskom duhu, WADA navodi sljedeće: zdravlje, izvrsnost u izvedbi, karakter i obrazovanje, poštivanje pravila i zakona te poštivanje sebe i ostalih natjecatelja²⁵.

Obzirom da se testiranje provodi nakon natjecanja, to znači da je sportaš koji je konzumirao kanabis već bio u mogućnosti naštetiti drugim sudionicima te se na taj način nije izbjeglo stavljanje u opasnost sudionika koji se natječu pošteno i koji su bez svoje krivice mogli biti „žrtve“ dopinga. Navedeni argument može spadati i pod kriterij opasnosti za zdravlje i pod kriterij protivnosti sportskom duhu te predstavlja vrlo važan aspekt zabrane kanabisa i ne

smije biti zanemaren, ali vrijedi istaknuti da se trenutnom regulacijom ne postiže zaštita drugih sudionika. Kao pozitivan primjer mogu se spomenuti pravila natjecanja Formule 1. Zbog sigurnosti Formula 1 ima strogi režim regulacije alkohola te su vozači podvrgnuti alkotestu u periodu od 3 sata do 30 minuta prije početka utrke. Na taj način se se postiže cilj testiranja kako bi se osigurala sigurnost svih sudionika⁸.

Kod kriterija poboljšanja performansi prisutna je problematika načina testiranja zbog razlike između perioda aktivnosti supstance i perioda prisutnosti supstance u organizmu. Nastavno na to, kod primjenjivanja kriterija da se protivi duhu sporta očito je da, iako je kanabis zabranjen za vrijeme natjecanja, njegova zabrana obuhvaća i vrijeme prije (pogotovo ako se radi o učestalom korisniku). Naime, uzimajući u obzir da je kanabis zabranjen samo za vrijeme natjecanja i da je sportski duh skup vrijednosti koje se ogledaju u ponašanju sportaša, teško je opravdati argument da učestali korisnik kanabisa (kod kojeg je prisutnost supstance u tijelu i do 4 tjedna nakon konzumacije) mora prestati koristiti kanabis daleko prije početka „*in-competition*“ perioda. U navedenom bi se također moglo prepoznati kršenje prava na privatnost sportaša, kao vrsti prava osobnosti.

ZAKLJUČAK

Pravni položaj kanabisa u sportu predstavlja jedno od najkontroverznijih pitanja suvremenog antidopinškog prava. Analiza međunarodnog pravnog okvira, razvoja antidopinške regulacije i dostupnih znanstvenih spoznaja pokazuje da se normativni pristup kanabisu nalazi u svojevrstnom prijelaznom razdoblju obilježenom neskladom između tradicionalnog prohibicijskog modela i sve izraženijih društvenih, medicinskih i zakonodavnih promjena.

Iako je kanabis desetljećima bio predmet izrazito restriktivne regulacije, posljednjih godina vidljiv je trend postupnog ublažavanja njegova pravnog statusa na međunarodnoj i nacionalnoj razini. Takve promjene odrazile su se i na antidopinški sustav, osobito nakon stupanja na snagu Svjetskog antidopinškog kodeksa iz 2021. godine, kojim je THC svrstan u posebnu kategoriju „tvari zlouporabe“. Navedena izmjena potvrđuje da se kanabis, sa stajališta antidopinškog prava, razlikuje od klasičnih dopinških sredstava čija je primarna svrha poboljšanje sportskih performansi.

Provedena analiza pokazuje da postoje ozbiljne dvojbe u pogledu ispunjavanja kriterija koji opravdavaju zadržavanje THC-a na Popisu zabranjenih supstanci. Dosadašnja znanstvena istraživanja nisu pružila dostatne dokaze o njegovu izravnom učinku na poboljšanje sportskih performansi, dok postojeća metoda detekcije ne omogućuje pouzdano utvrđivanje vremenske povezanosti između konzumacije i eventualnog utjecaja na natjecateljsku izvedbu. Istodobno, argument zaštite zdravlja sportaša

zahtijeva uravnotežen pristup kojim će se uzeti u obzir ne samo potencijalni rizici povezani s uporabom kanabisa, nego i njegova priznata medicinska primjena te različiti regulatorni pristupi prisutni u suvremenim pravnim sustavima.

Posebno je značajno pitanje proporcionalnosti antidopinških mjera. Sankcioniranje sportaša zbog prisutnosti metabolita THC-a, neovisno o vremenu i okolnostima konzumacije, otvara pitanja pravne sigurnosti, legitimnosti zadiranja u privatnu sferu sportaša kojim se krši parvo na privatnost kao vrsta prava osobnosti te usklađenosti postojećih pravila s temeljnim načelima sportskog prava. Navedene okolnosti upućuju na potrebu preispitivanja opravdanosti postojećeg regulatornog modela, osobito u dijelu koji se odnosi na odnos između zaštite integriteta sporta i zaštite prava sportaša.

Slijedom navedenoga, može se zaključiti da postojeći antidopinški režim koji se odnosi na kanabis zahtijeva daljnje normativno preispitivanje. Budući razvoj antidopinške politike trebao bi se temeljiti na znanstveno utemeljenim dokazima, načelu proporcionalnosti i potrebi usklađivanja sportskopravne regulacije s promjenama koje se odvijaju u međunarodnom i nacionalnim pravnim poredcima. Takav pristup pridonio bi većoj pravnoj sigurnosti i vladavini prava, dosljednosti antidopinškog sustava i učinkovitijoj zaštiti prava sportaša, uz istodobno očuvanje integriteta sportskih natjecanja.

Literatura

- Bakowski P. Recreational use of cannabis: Laws and policies in selected EU member states. European Parliamentary Research Service, 2023; 2.
- Baron DA, Martin DM, Magd SA. Doping in sports and its spread to at-risk populations: an international review. *World Psychiatry*. 2007;6(2):118.
- Batori M, Žerovnik A, Barać K, Babić D. Pozitivni učinci kanabisa na zdravlje, *Zdravstveni glasnik*. 2018; 4(2):50.
- Bewley-Taylor D, Jelsma M. Regime change: re-visiting the 1961 Single Convention on Narcotic Drugs. *International Journal of Drug Policy*. 2012 Jan 1;23(1):72-81.
- Blumenson E, Nilsen E. No rational basis: The pragmatic case for marijuana law reform. *Va J Soc Pol'y & L*. 2009;17:43-78.
- Europarlament. Upotreba kanabisa u medicinske svrhe: zastupnici traže više istraživanja. [Internet]. [pristupljeno 20.04.2026.]. Dostupno na: <https://www.europarl.europa.eu/news/hr/headlines/society/20190207STO25316/upotreba-kanabisa-u-medicinske-svrhe-zastupnici-traze-vice-istrazivanja>.
- European Union Drugs Agency. European Drug Report 2025: Trends and Developments [Internet]. [pristupljeno 21.04.2026.]. Dostupno na: https://www.euda.europa.eu/publications/european-drug-report/2025_en
- FIA. Alcohol testing is essential to safety in motor sport [Internet]. [pristupljeno 20.04.2026.]. Dostupno na: <https://api.fia.com/anti-alcohol>
- Gazdek D. Marihuana u medicinske svrhe – javnozdravstveni aspekt. *Liječnički vjesnik*. 2014; 136 (7-8):192.
- Government of Canada: About cannabis [Internet]. [pristupljeno 20.04.2026.]. Dostupno na: <https://www.canada.ca/en/health-canada/services/drugs-medication/cannabis/about.html#a3>
- Huestis MA, Mazzoni I, Rabin O. Cannabis in sport: anti-doping perspective. *Sports Med*. 2011;41(11):949-66.
- Kačer H, Kačer B, Čizmić J, ur. *Sportsko pravo*. Pravni fakultet Split, Split, 2018; 520.
- Lipnik-Štangelj M, Razinger B. A regulatory take on cannabis and cannabinoids for medicinal use in the European Union. *Arh Hig Rada Toksikol.* 2020;71(1):12-8.
- Markus Klarić M, Klarić D, Brborović O, Capak K. Marijuana–Abuse and medical use. *J Appl Health Sci*. 2020;6(1):137-51.
- NOC*NSF. Netherlands reaction to draft 2011 Prohibited List International Standard (a shared submission of four stakeholders) [Internet]. [pristupljeno 18.06.2024.]. Dostupno na: <https://www.dopingautoriteit.nl/media/files/documenten/2010/NED%20comments%20to%20Prohibited%20List%202011.pdf>
- Riemersma M. High on sport: the ethically unjustified inclusion of cannabis on the anti-doping list [master thesis]. Utrecht: Utrecht University, 2011.
- Rojas-Valverde D, Fallas-Campos A. Cannabidiol in sports: Insights on how CBD could improve performance and recovery. *Front Pharmacol*. 2023; 14:1210202.
- Saugy M, Avois L, Saudan C, Robinson N, Giroud C, Mangin P, Dvorak J. Cannabis and sport. *BJSM*. 2006;40(suppl 1):i13-5.
- Sheppard B. Missing the mark: the case for removing cannabis from the World anti-doping agency's prohibited list. *Cal. W. Int'l LJ*. 2021;52:587.
- Štimac Grbić D, Glavak Tkalić R. Uporaba sredstava ovisnosti u općoj populaciji Republike Hrvatske: 2019. i analiza trendova uporabe 2011.-2019. Hrvatski zavod za javno zdravstvo i Institut društvenih znanosti Ivo Pilar. 2023. [pristupljeno 25.11.2024.] Dostupno na: https://www.hzjz.hr/wp-content/uploads/2021/03/Publikacija_GPS_HZJZ.pdf.
- UN. Single Convention on Narcotic Drugs, 1961. [Internet]. [pristupljeno 9.04.2026.]. Dostupno na: https://www.unodc.org/pdf/convention_1961_en.pdf
- UN Commission on Narcotic Drugs. CND votes on recommendations for cannabis and cannabis-related substances [Internet]. [pristupljeno 10.03.2026.]. Dostupno na: https://www.unodc.org/documents/commissions/CND/CND_Sessions/CND_63Reconvened/Press_statement_CND_2_December.pdf
- WADA. World Anti-Doping Code [Internet]. [pristupljeno 9.04.2026.]. Dostupno na: <https://www.wada-ama.org/en/resources/world-anti-doping-code-and-international-standards/world-anti-doping-code>.
- WADA-AMA. Prohibited list [Internet]. [pristupljeno 9.04.2026.]. Dostupno na: <https://www.wada-ama.org/en/resources/world-anti-doping-code-and-international-standards/prohibited-list>
- WADA-AMA. Minutes - Health, Medical & Research Committee Meeting, WADA, Montreal, 2022. [Internet]. [pristupljeno 9.04.2026.]. Dostupno na: https://www.wada-ama.org/sites/default/files/2022-12/minutes_hmr_committee_august_30-31-2022_-_final_16122022.pdf; 9.
- WHO. Prijedlog WHO o uklanjanju marihuane i hašiša s Jedinственe konvencije o opojnim drogama iz 1961 [Internet]. [pristupljeno 9.04.2026.]. Dostupno na: https://cdn.who.int/media/docs/default-source/controlled-substances/unsg-letter-ecdd41-recommendations-cannabis-24jan19.pdf?sfvrsn=6070292c_2&download=true

PRAVNI PROPISI

- Zakon o obveznim odnosima, NN 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, 126/21, 114/22, 156/22, 155/23